

EN KRISTI AMBASSADØR

JOHN R. MOTT 1865—1955

av
OLAV AARFLOT

*Who is the happy warrior,
Who is he
Whom every man in arms should wish to be?*

Disse ordene fra gymnasietidens engelskpensum rant meg i hug da meddelelsen kom om John R. Motts død 31. januar i år. Mott var «the happy warrior», den uforferdede stridsmann, hvis eneste higen og høyeste lykke det var å kjempe for det største; han var den store strateg med det lykkelige grep på tingene; han var den som vi andre, som kjemper på samme front, nok kunne ønske å ligne, men som vi villig innrømmer sto så langt over oss i enhver henseende.

Det er nemlig ikke mange som får lykke til å stå i spissen for en så verdensomspennende virksomhet — på så mange og forskjellige felter — og i så mange år — som Mott gjorde det. Fra han i 1888 begynte som yngste sekretær i studentavdelingen for K.F.U.M. i U.S.A. og Canada til han et halvt år før sin død deltok i Evanston-konferansen som ærespresident for Kirkenes Verdensråd — har hans navn vært i forreste rekke i det internasjonale kristelige arbeid, i K.F.U.M., i den kristne studenterbevegelse, men først og fremst i misjonsarbeidet.

Mott var glimrende utrustet fra naturens hånd, og han skaffet seg en solid utdannelse. Mange stillinger sto åpne for ham da han var ferdig med sine studier. Han kunne blitt en fremragende forretningsmann, professor, diplomat. Det manglet ikke på ærefulle tilbud. Men han avslo dem alle. Endog en inntrengende anmodning fra president Wilson i 1913 om å overta stillingen som U.S.A.s ambassadør i China sa han nei til. Han hadde fått et

høyere kall, og det måtte han følge: Han skulle være Kristi ambassadør i verden.

Kristi ambassadør, et sendebud i Kristi sted! — Kallet kom til ham på det berømte studentermøte i Mount Hermon i Northfield i 1886, der han sammen med 99 andre erklærte seg villig til å reise ut som misjonær. Dette møtet tenkte han alltid tilbake på med stor glede. I en tale han holdt til sine medarbeidere i Edinburgh-konferansens fortsettelseskomité i 1910, begynte han med å minne om hva han hadde opplevd den gang: «Like siden den dag i 1886, da jeg ved et studentermøte i Amerika for første gang fikk se verden slik som Kristus ser den, har det vært den ledende grunnsetning i mitt liv å sette alt inn på utbredelsen av Guds rike i verden.»

«Jeg ser det som min *plikt* å gå den anviste vei», skrev han til sine foreldre etter Northfield-møtet. Denne uttalelsen røper et fremtredende trekk i Motts karakter: hans utpregede pliktfølelse. Han hadde gitt et løfte, og det løftet ville han holde, hva det enn skulle komme til å koste.

Men det var ikke bare plikten som drev ham. Det var også noe annet, noe som hadde brent i hans sinn etter J. K. Studds besøk ved Cornell-universitetet i januar 1886. Av et brev til foreldrene (7/2-1886) får vi et klart bilde av hva det var. Det er en røst i mitt indre, skriver han, som stadig minner meg om ordene: «Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapningen. Høsten er stor, men arbeiderne få.» Denne røsten «viser meg en verden som overalt er full av synd; i hedningeland, i fattigkvarterene, i de strålende salonger. Den viser meg tusener av unge menn som sløser bort sin begavelse og kommer i en for tidlig grav. Den viser meg en kirke som på mange steder synker ned i verdslighet, og som mangler den åndelige ild som brant i Fletcher, Wesley og Whitefield. Den viser meg en kirke som slår seg til ro i Sion, og en verden som leker med evighetsverdiene. Den minner meg om hva min Frelser har lidd for meg, hvorledes han har reddet meg ut av syndens makt, hvorledes han har bevart meg fra fall og manet meg til virksomhet. Kan jeg vende det døde øret til slike påminnelser?»

Dermed var kursen for hans liv lagt. Og samtidig forklarer det hvorfor nettopp *misjonen* kom til å innta en så bred plass i hans livsgjærning, selv om han ikke ble misjonær i vanlig betydning av ordet.

Noe av det første Mott tok fatt på for å dyktiggjøre seg til den oppgaven som lå foran ham, var å herde sitt legeme. Det kom til ham som en «åpenbarelse» ved lesningen av 1. Kor. 6, 19-20. «Jeg må ta godt vare på mitt legeme, passe på å få rikelig søvn, mosjon og passende kost, så jeg kan få utrette mest mulig for Gud», skrev han til sin far. Han forsømte selvsagt ikke den åndelige siden av sin utdannelse, men hadde regelmessige tider til bønn, bibellesning og praktisk kristelig virksomhet. Kort sagt: han la vinn på å utvikle en sunn sjel i et sunt legeme. Også senere har han alltid holdt seg dette klart for øye. Mon vi tar feil når vi her finner en av årsakene til hans utrolige fysiske utholdenhet, under et arbeidspress som sannsynligvis ville ha knekket hvem som helst ellers i løpet av kort tid?

Mott var knyttet til K.F.U.M. fra 1888 til 1947, først som studentsekretær i U.S.A., dernest som generalsekretær for det internasjonale arbeid (1915-1931) og president for verdensforbundet (1926-1947). Samtidig sto han som formann for Student Volunteer Movement for Foreign Missions (1888-1920). Da Verdens Kristelige Studenterbevegelse ble startet i Vadstena i 1895, ble Mott forbundets første generalsekretær og redigerte i denne egenskap «The Student World» fra 1907. I 1920 ble han forbundets president. I 1928 trakk han seg tilbake for å kunne ofre seg mer helt for verdensmisjonen.

På de mange reiser Mott i denne tiden måtte foreta som leder av disse verdensomspennende organisasjoner, kunne det ikke unngås at han stadig støtte på raseproblemet. Det fylte ham med sorg og harme at endog kristne ledere gjorde seg til talsmenn for rasediskrimineringen. Han gikk energisk inn for å motvirke slike tendenser, særlig innenfor studenterbevegelsen. Og det lyktes for ham å bygge bro over nasjonale motsetninger og rasemotsetninger. For denne sin «brobyggende» virksomhet ble Mott i 1946 tildelt Nobels fredspris. Det var en vel fortjent honnør.

Når en skal forsøke å gi en vurdering av Motts betydning i det internasjonale kristelige arbeid, er det selvsagt vanskelig å avgjøre på hvilket område han har gjort sin *største* innsats. I studentkretser fikk han f. eks. hedersbetegnelsen «den kristne studentbevegelses Napoleon», bl. a. på grunn av sin fabelaktige evne til å finne de rette menn og anbringe dem i de rette stillinger, en evne han hadde utviklet til virtuositet. Vi minnes også president Tafts rosende omtale av ham i forbindelse med K.F.U.M.s hjelpeaksjon under og etter den første verdenskrig (en virksomhet som omfattet i alt 24 millioner soldater og 5 millioner krigsfanger, med 250 millioner dollars samlet inn i frivillige gaver). På den annen side er Mott blitt kalt «verdensmisjonens største fører og strateg i dette århundre».

Det er heller ikke mulig å trekke et skarpt skille mellom studentlederen, K.F.U.M.-sekretæren og verdensmisjonsentusiasten. Misjonen, utbredelsen av Guds rike i verden, har vært det drivende motiv i alt hans virke. Likevel må man vel kunne si at nettopp verdensmisjonen — det evangeliserende og kirkebyggende arbeid i ikke-kristne land — har stilt de største krav til Motts arbeidskraft og hans medfødte lederbegavelse. Han var den ubestridte leder av de internasjonale misjonskonferanser i Edinburgh (1910), Jerusalem (1928) og Tambaram (1938). Han har stått i spissen for Det internasjonale misjonsråd 1921-1942, og har i stor utstrekning arbeidet for opprettelsen av nasjonale kristne råd i de forskjellige verdensdeler. Han gikk sterkt inn for misjonsstudium og misjonsforskning. Og han ivret for legfolkets aktivisering i misjonsarbeidet.

Ved siden av alt sitt arbeid ellers fikk Mott også tid til å skrive bøker. Ikke mindre enn 14 bøker og 46 brosjyrer har han gitt ut. De fleste av dem handler om misjonen. Titlene på noen av dem er symptomatiske: «Strategiske punkter i verdensmisjonen», «Verdens evangelisering i dette slektledd», «Den avgjørende time i den kristne misjon» og «Nutidens krav til den kristne verdensmisjon». Vi ser tydelig for oss feltherren med det store overblikk. Ved sine bøker og skrifter har Mott bidratt mer enn mange andre til å åpne folks øyne for misjonens storhet.

Etter sin første reise rundt jorden uttalte Mott at han hadde en overveldende følelse av at det trengtes mange flere *misjonærer*. Og han var ikke i tvil om at de ville melde seg. Etter sin annen reise la han hovedvekten på at det måtte utdannes mange flere dyktige *innfødte arbeidere* på de forskjellige misjonsmarker. På sin tredje reise ble han klar over at det som først og fremst trengtes, ikke var et større antall utenlandske eller innfødte misjonsarbeidere, men at man fikk mer syn for *Guds ubegrensede makt*, som ved troens bønn kan omsettes til varige misjonsresultater. Selv hadde Mott dette syn. Derfor var han optimist, en uforbederlig optimist.

Det var saktens ikke alle som var enige i alle Motts disposisjoner. Og også hans kristne livssyn fant enkelte grunn til å kritisere. Men jeg tror ikke noen har hatt grunn til å tvile på hans oppriktighet i bønn og hans urokkelige tillit til at Gud hører bønner. *Det* var kraftkilden i hans liv. Der hentet han styrke til sin krevende oppgave — som Kristi ambassadør i verden.

Da Motts gode venn og medarbeider, D. L. Moody, døde i 1899, holdt Mott en minnetale over ham i Carnegie Hall i New York. Her uttalte han bl. a.:

«Om det er bevis på storhet å være i stand til å gripe konservative universitetsmenn og forretningsmenn til dypet av deres sjel og vekke religiøse lengsler og behov hos dem, så var Moody en stor mann; for ved Den hellige ånds hjelp fikk han i stand en bevegelse henimot Kristus som man før ikke har sett maken til innenfor de fornemste universiteter og handelssteder i den angelsaksiske verden.

Om det er et storverk å løsgjøre millioner av dollars til bruk for religiøse og veldedige formål, så utførte Moody et storverk, for det er ikke vanskelig å bevise at på hans initiativ ble mange millioner satt i omløp for å utbre og befeste Guds rike i verden.

Om det er stort å sende ut hundrer, ja tusener av arbeidere i Guds rikes tjeneste i alle deler av verden, så var Moody stor, for dette var et av de fornemste mål for hans liv og gjerning.

Hvis Kristi norm for storhet er riktig, at 'den som vil være stor

blant eder, skal være eders tjener', så bør Moody regnes blant de største, for hele hans liv var en tjeneste for andre.»

Det torde være vanskelig å finne minneord som i den grad passer John Mott selv, som de som er sitert ovenfor. Mott hadde utvilsomt lært meget av sin eldre venn og medarbeider. Men fremfor alt har han vært drevet av den samme ånd som han, til utrettelig tjeneste og arbeid for Guds store rikssak i verden.